

การอภิปรายผลการวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐาน การวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่มีเพศต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่มีประสบการณ์ต่างกัน
5. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่สังกัดภาควิชาต่างกัน
6. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนของอาจารย์
7. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์

สมมติฐานการวิจัย

1. อาจารย์ชายและอาจารย์หญิงมีระดับพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน
2. อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีระดับพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน
3. อาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีระดับพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน
4. อาจารย์ที่สังกัดภาควิชาต่างกันมีระดับพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน
5. เมื่อนำรายละเอียดของพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ทั้ง 8 ด้าน คือ บุคลิกลักษณะของผู้สอน การใช้ภาษา การเตรียมการสอน การเสนอเนื้อหาวิชา แรงจูงใจและการเสริมแรง การประเมินผลการเรียน การควบคุมวินัยและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน มาวิเคราะห์องค์ประกอบใหม่จะจัดกลุ่มองค์ประกอบใหม่ได้อย่างน้อย 2 องค์ประกอบ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การออกแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบบรรยาย เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการออกแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นการออกแบบการวิจัยอย่างง่ายคือ ทำการศึกษา กรณีศึกษา เพียงครั้งเดียว

2. กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างอาจารย์คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ทำการสอนในภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2539 ประกอบด้วยอาจารย์จาก 6 ภาควิชา จำนวน 44 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของอาจารย์คณะทันตแพทยศาสตร์ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และภาควิชาที่สังกัด

ตอนที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ จำนวน 60 ข้อ แบ่งออกเป็น 8 ด้านคือ บุคลิกลักษณะของผู้สอน การใช้ภาษา การเตรียมการสอน การเสนอเนื้อหาวิชาแรงจูงใจและการเสริมแรง การประเมินผลการเรียน การควบคุมวินัย และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC 7.0 จากแบบสอบถามดังต่อไปนี้

1. สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละตามตัวแปรที่ศึกษาแล้วเสนอผลโดยใช้ตารางและการบรรยาย
2. ระดับพฤติกรรม ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เป็นรายข้อและรายด้าน เพื่อทราบระดับพฤติกรรม

3. เปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมการสอน ระหว่างอาจารย์ชายกับอาจารย์หญิงและอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยวิธีการหาค่าที (t-test)
4. เปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมอาจารย์ผู้มีประสบการณ์การสอนต่างกัน และอาจารย์ที่สังกัดภาควิชาต่างกัน ใช้วิธีการหาค่าเอฟ (F-test)
5. วิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรมการสอน ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ หมุนแกนด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax)
6. วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอนแนะ ในการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนด้วยวิธีประมวลผลการตอบแบบสอบถามปลายเปิด.

สรุปผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการสอนของอาจารย์อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับปฏิบัติเกือบเป็นประจำ
2. อาจารย์ชายมีพฤติกรรมการสอนด้านการเสนอเนื้อหาวิชาสูงกว่าอาจารย์หญิง ส่วนพฤติกรรมการสอนอีก 7 ด้าน ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเพศ
3. อาจารย์ระหว่างที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และสังกัดภาควิชาที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกัน
4. โดยภาพรวมพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มีเพียงองค์ประกอบเดียว คือ คุณลักษณะการสอน และพบผลพลอยได้ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของพฤติกรรมการสอนแต่ละด้าน ดังนี้
 - 4.1 พฤติกรรมการสอนด้านบุคลิกลักษณะของผู้สอน มีสององค์ประกอบ คือ "คุณสมบัตินิสัยของความเป็นครู และความตั้งใจของผู้สอน"
 - 4.2 พฤติกรรมการสอนด้านการใช้ภาษา มีเพียงองค์ประกอบเดียว คือ "การใช้ภาษา"
 - 4.3 พฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอน มีสอง องค์ประกอบ คือ "เทคนิคการสอน" และ"ความพร้อมก่อนการสอน"

4.4 พฤติกรรมการสอนด้านการเสนอเนื้อหาวิชา มีสามองค์ประกอบ คือ "การเน้นความสำคัญของเนื้อหา" "กระบวนการเสนอเนื้อหา" และ"การทบทวนเนื้อหา"

4.5 พฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรง มีสององค์ประกอบ คือ "การให้แรงจูงใจและการเสริมแรง"กับ"การให้การเรียนการสอนมีความหมายสำหรับผู้เรียน"

4.6 พฤติกรรมการสอนด้านการประเมินผลการสอน มีสามองค์ประกอบ คือ "ปฏิบัติการระหว่างการประเมินผล" "จริยธรรมในการประเมินผล" และ"การประเมินผลตามหลักพัฒนาการ"

4.7 พฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมวินัย มีสององค์ประกอบ คือ "วินัยแบบเชิญชวน"และ"วินัยแบบปฏิบัติการ"

4.8 พฤติกรรมการสอนด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน มีสององค์ประกอบ คือ "ปฏิบัติการปฏิสัมพันธ์"และ"การใช้จิตวิทยา"

5. ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค มีข้อเสนอแนะว่า อาจารย์ขาดความกระตือรือร้นในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และการสร้างบรรยากาศภายในห้องเรียนเนื้อหาวิชาที่มีมากทำให้สอนไม่ทัน นักศึกษาไม่สนใจติดตามการเรียนเท่าที่ควร นักศึกษาตอบข้อสอบไม่ตรงคำถาม และการดำเนินการสอนในห้องเรียนอาจารย์มีบทบาทเป็นส่วนใหญ่ ได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ควรจัดให้ความรู้ในเรื่องการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา มีการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาและนำมาปรับปรุง ส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ให้ความรู้แก่ผู้สนใจวิชาชีพทันตแพทย์ การออกข้อสอบต้องตั้งคำถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์และบรรยากาศในห้องเรียนควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมมากขึ้น

การอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตาม ลำดับ ดังนี้

1. ตามที่พบว่า พฤติกรรมการสอนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปฏิบัติเกือบเป็นประจำ พฤติกรรมการสอนที่อาจารย์แสดงออกมากที่สุดคือ พฤติกรรมด้านบุคลิกลักษณะของผู้สอน ที่เกี่ยวกับการแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสม มีความกระตือรือร้นในการสอน และพฤติกรรมการเตรียมการสอน ที่เกี่ยวกับการเตรียมการสอนอย่างดีก่อนเข้าสอนนั้น แสดงให้เห็นว่ามีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับบทบาท หน้าที่ และมีความรอบรู้ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี ส่วนพฤติกรรมการที่อาจารย์ส่วนใหญ่แสดงออกน้อยกว่าพฤติกรรมด้านอื่นๆ คือ ด้านการควบคุมวินัย รายละเอียดที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจสั่งการให้นักศึกษาปฏิบัติตาม การชี้แจงให้นักศึกษาทราบถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้สอนและผู้เรียน แสดงให้เห็นว่าการทดสอบหลังจบบทเรียนมีน้อย ซึ่งน่าจะมีสาเหตุมาจากข้อจำกัดเรื่องเวลาและเนื้อหาวิชามีมาก ในเรื่องใช้อำนาจสั่งให้นักศึกษาปฏิบัติอาจจะเนื่องด้วย อาจารย์เห็นว่าการศึกษาในระดับนี้นักศึกษามีวุฒิภาวะสูง ไม่ชอบให้ใครควบคุม นักศึกษาควรจะมีพัฒนาการได้รับการฝึกให้มีความรับผิดชอบสูง สอดคล้องกับวิชาชีพที่ต้องรับผิดชอบต่อชีวิตของผู้ป่วยต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อากรณ์ จินดาประเสริฐ และ จิรพันธ์ โกมลภิติสกุล (2533 : 47) ได้ศึกษาเรื่อง "ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการสอนของอาจารย์ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ค้นพบว่า พฤติกรรมการสอนด้านบุคลิกภาพ เป็นอันดับที่สอง ซึ่งมีเหตุผลสืบเนื่องมาจากการที่อาจารย์มีประสบการณ์ในการสอนมาก จึงมีความมั่นใจในการสอน มีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสอน ทำให้อาจารย์ต้องระมัดระวังการวางตัวให้เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี การเตรียมการสอนมีคะแนนใกล้เคียงกับลำดับที่สามเกี่ยวกับพฤติกรรมความสัมพันธ์กับนักศึกษา เพราะว่าการเรียนการสอนจัดเป็นกลุ่มเล็ก ทำให้อาจารย์ใกล้ชิดกับนักศึกษาและรู้จักกับนักศึกษาอย่างทั่วถึง จากการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของอาจารย์คณะทันตแพทยศาสตร์อยู่ในระดับค่อนข้างดี เพราะค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับปฏิบัติเกือบเป็นประจำ 7 ด้าน และระดับปานกลางเพียงด้านเดียวคือด้านการควบคุมวินัย

2. พบว่า อาจารย์ชายมีพฤติกรรมการสอนด้านการเสนอเนื้อหาวิชาสูงกว่า อาจารย์หญิงส่วนพฤติกรรมการสอนอีก 7 ด้าน ไม่แตกต่างกันระหว่างเพศ ซึ่งตรงกับ ผลการวิจัยของ ณัฐผล นิลศรี (2537 : 95) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความเชื่อใน ประสิทธิภาพการสอนของนิสิตนักศึกษาครุวิชาเอกวิทยาศาสตร์ พบว่า นิสิต/นักศึกษาครุ เพศชาย และนิสิต/นักศึกษาครุเพศหญิง มีความเชื่อในด้านความสามารถในการสอนวิชา วิทยาศาสตร์ และความเชื่อในด้านผลการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน สำหรับผล การวิจัยครั้งนี้ พบว่าค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ชายสูงกว่าอาจารย์หญิงเป็น ส่วนใหญ่ ยกเว้นพฤติกรรมการสอนด้านบุคลิกลักษณะของผู้สอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และ ด้านการเตรียมการสอนมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนของอาจารย์หญิงสูงกว่าอาจารย์ชาย เล็กน้อย

3. ตามที่พบว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีระดับ พฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกัน นั้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วนิดา เพ็ญกิ่งกาญจน (2531: 116-117) ซึ่งได้วิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการสอน ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของ อาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเหนือพบว่า การเลือกใช้เทคนิคการสอน ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กับวุฒิการศึกษาขึ้นอยู่กับผู้สอนจะเลือกใช้ตามสภาพและ เหตุผลของผู้สอนแต่ละคน เช่นเดียวกับความเห็นของ ประกะอบ คุปรัตน์ (2527 : 11) ได้ทำ การศึกษาเรื่องความเป็นผู้นำ เป้าหมายและอำนาจในสถาบันอุดมศึกษา พบว่าบทบาทของ อาจารย์ในทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา หน้าที่ของอาจารย์เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม วิชาการ จึงมีการเน้นค้นคว้าวิจัย ทำให้อาจารย์เป็นผู้รอบรู้และลึกซึ้งทางวิชาการที่สอนเพิ่มพูน ต่อเนื่องตลอดเวลา แม้ว่าวุฒิการศึกษาต่างกัน พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ไม่มีความ แตกต่างกันแต่อย่างใด เช่นเดียวกับอาจารย์คณะทันตแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีระดับพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกัน พบผล พलयได้ว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่ามีค่าเฉลี่ยสูงกว่า และ แนวโน้มพฤติกรรมการสอนก้าวหน้ากว่าด้วย

4. ตามที่พบว่า อาจารย์ผู้มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีระดับพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกันนั้น สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้ (2533 : 95-200) รายงานว่าคนที่มีอาชีพเดียวกัน มีความสนใจไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกับ อาจารย์ไม่ว่าจะมีอายุหรือประสบการณ์การสอนต่างกัน ก็มีหน้าที่ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งความสนใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ระเบียบการวัดผลประเมินผล ความสนใจเหล่านี้จะมีอยู่ในตัวอาจารย์ทุกคน ไม่ว่าจะอาจารย์จะมีประสบการณ์การสอนแตกต่างกันหรือไม่ จากการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่มีประสบการณ์มากกว่า มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า จึงมีแนวโน้มว่าอาจารย์มีประสบการณ์มาก มีพฤติกรรมการสอนก้าวหน้ากว่า มีข้อเสนอแนะว่าอาจารย์คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้มีประสบการณ์ระหว่าง 11-15 ปี มีการแสดงออกด้านพฤติกรรมการสอนลดลง อาจจะเป็นเนื่องจาก อาจารย์ที่มีอาวุโสมากขึ้นต้องรับผิดชอบในบทบาทของผู้บริหารเพิ่มขึ้น จึงทำให้ต้องแบ่งเวลาให้กับงานด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากการสอน กอปรกับกลุ่มอาจารย์ผู้มีประสบการณ์การสอนสูงมีจำนวนน้อยเนื่องจากการลาออกจากราชการกันมาก ด้วยขาดเงินทุนรัฐบาลหมดแล้วและมีงานด้านการรักษาผู้ป่วยมีความต้องการสูงในขณะนี้ ทำให้ทันตแพทย์ออกนอกกระบวนราชการมากอย่างไรก็ตามผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนสอนมากกว่ามีการแสดงออกด้านพฤติกรรมการสอนเพิ่มขึ้นตามลำดับ

5. ตามที่พบว่าอาจารย์ที่สังกัดภาควิชาต่างกัน มีระดับพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกันนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทร มุสิกธงชัย (2535 : 233) ได้ศึกษาเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู" ได้กล่าวโดยสรุปไว้ว่า กระบวนการในการบริหารบุคคลของข้าราชการครูอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 ทำให้สถานภาพของครูไม่แตกต่างกันและกอปรกับการดำเนินการในการบริหารตามแบบแผนของสังกัดเดียวกันในเรื่องการพัฒนาบุคลากร ทำให้ครูได้รับความรู้เกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษา วัตถุประสงค์ขององค์กรและกระบวนการจัดการศึกษา การปฏิบัติตามแบบแผนของงานในแต่ละสังกัดไม่แตกต่างกัน

อนึ่งตามที่ผลการวิจัย พบว่าภาควิชาโษษฐวิทยามีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนด้านบุคลิกลักษณะของผู้สอนสูงสุด (4.54) มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมวินัยระดับปานกลาง (2.85) นั้น สรุปได้ว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แต่ละภาควิชาไม่มีความแตกต่างกัน การมีบุคลิกลักษณะของผู้สอนที่ดีและการควบคุมวินัย ระดับปานกลางทำให้นักศึกษาไม่รู้สึกเครียดมากนัก จะเกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนการสอนที่ดี

6. ตามที่ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยภาพรวม พบว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มีเพียงองค์ประกอบเดียวคือ "คุณลักษณะการสอน" และพบผลพลอยได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรมการสอนรายด้านนั้น ขออธิบายเป็นข้อดังนี้

6.1 พฤติกรรมด้านบุคลิกลักษณะของผู้สอนมีสององค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่หนึ่ง "คุณสมบัติของความเป็นครู" ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมการสอนเกี่ยวกับการทำการสอนหรือปฏิบัติด้วยความชัดเจน มั่นใจในความรู้ในวิชาที่สอน มีอารมณ์ขันแทรกบ้างขณะที่ทำการสอน มีความมั่นใจในตนเอง มีอารมณ์มั่นคงในขณะที่สอน มีบุคลิกลักษณะเหมาะสมกับอาชีพ แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสม องค์ประกอบที่สองคือ "ความตั้งใจของผู้สอน" ประกอบด้วยพฤติกรรมการสอนเกี่ยวกับ ความสนใจกระตือรือร้นในการสอน เข้าสอนและเลิกสอนตรงตามเวลา

6.2 พฤติกรรมด้านการใช้ภาษามีเพียงองค์ประกอบเดียว คือ "การใช้ภาษา" ประกอบด้วยพฤติกรรมการสอนเกี่ยวกับ พุคเสียงดังฟังชัด พุคชัดถ้อยชัดคำ ใช้ภาษาเข้าใจง่าย ท่วงทิวจาหน้าเสียงเข้าใจ ใช้ท่าทางประกอบการสอนระดับเสียงและจังหวะในการพูดเหมาะสม

6.3 พฤติกรรมด้านการเตรียมการสอน ประกอบด้วยองค์ประกอบสององค์ประกอบดังนี้ องค์ประกอบที่หนึ่ง คือ "เทคนิคการสอน" ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมการสอนเกี่ยวกับ ศึกษาเทคนิคการสอนและวิธีการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาผู้เรียน เลือกใช้อุปกรณ์ได้เหมาะสม มีการเตรียมปัญหาให้นักศึกษาอภิปราย องค์ประกอบตัวที่สอง คือ "ความพร้อมก่อนการสอน" การวางแผนการสอน ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมการสอนเกี่ยวกับ เตรียมการสอนอย่างดีก่อนเข้าสอน เตรียมเอกสารประกอบการสอนอย่างดี แจ้งจุดมุ่งหมายและโครงการสอนให้นักศึกษาทราบล่วงหน้าอย่างชัดเจน

6.4 พฤติกรรมด้านการเสนอเนื้อหาวิชา ประกอบด้วยองค์ประกอบสามองค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่หนึ่ง คือ "การเน้นความสำคัญของเนื้อหา" ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมการสอนเกี่ยวกับ เนื้อหาตอนที่สำคัญในการสอนแต่ละครั้ง บรรยายเนื้อหาได้สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอื่น ๆ เช่นการทดลองการสาธิต การปฏิบัติงาน และการสัมมนา ซึ่งให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่สอนมีการอภิปรายมีปัญหาของผู้ป่วยของแต่ละราย ทำการทดลองร่วมกับนักศึกษา เกณฑ์นำ ซึ่งแนะนำให้นักศึกษาติดตามในขณะสอน องค์ประกอบที่สองคือ "กระบวนการเสนอเนื้อหาวิชา" ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมการสอน เกี่ยวกับดำเนินการสอนตามลำดับอย่างมีระบบ ให้เนื้อหาที่เป็นจริงครบถ้วน มีการสาธิตการรักษา หรือทำการทดลองในห้องปฏิบัติการให้นักศึกษาดู องค์ประกอบที่สามคือ "การทบทวนเนื้อหา" ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมการสอน เกี่ยวกับ ทบทวนเนื้อหาที่สอนมาแล้วก่อนสอนบทใหม่

6.5 พฤติกรรมด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงมีสององค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่หนึ่งคือ "การให้แรงจูงใจและการเสริมแรง"ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมการสอน เกี่ยวกับรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษานำผลงานและความคิดเห็นของนักศึกษามาสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้นักศึกษาอยากเรียนอยากรู้ ซึ่งแนะนำข้อผิดพลาดของนักศึกษา โดยไม่ทำให้เสียกำลังใจ ใช้คำพูด ท่าทางเป็นการเสริมกำลังใจให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียน องค์ประกอบที่สอง คือ "การทำให้การเรียนการสอนมีความหมายสำหรับผู้เรียน"ประกอบด้วยพฤติกรรมการสอนเกี่ยวกับ การส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงออกทางความคิดและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ส่งเสริมชี้แนะให้นักศึกษาแสดงผลงานเพื่อประจักษ์แก่บุคคลทั่วไป นำผลงานและความคิดเห็นของนักศึกษามาสัมพันธ์กับการเรียนการสอน

6.6 พฤติกรรมด้านการประเมินผลการเรียนมี สามองค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่หนึ่ง คือ "ปฏิบัติการระหว่างการเรียนรู้" ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมการสอนเกี่ยวกับ มีการซักถามนักศึกษาในเรื่องที่กำลังเรียนเพื่อวัดความเข้าใจ มีการปรับปรุงวิธีสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ยอมรับความแตกต่างทางวิชาการของนักศึกษา ออกข้อสอบให้ครอบคลุมกับจุดประสงค์ที่สอน องค์ประกอบที่สอง คือ "จริยธรรมในการประเมินผล"ประกอบด้วยพฤติกรรมการสอน มีความยุติธรรมในการประเมินผล มีการแก้ไขหรือช่วยเหลือผู้ที่มีข้อบกพร่องในทางการเรียน องค์ประกอบที่สาม คือ "การประเมินผลตามหลักพัฒนาการ" ประกอบด้วยพฤติกรรมการสอน ทบทวนเนื้อหาที่ยากหาทางช่วยเหลือ มีการทดสอบเมื่อจบบทเรียน

6.7 พฤติกรรมด้านการควบคุมวินัยมีสอง องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบ ที่หนึ่ง คือ "วินัยแบบเชิงรุก" ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมการสอน เกี่ยวกับใช้เหตุผลชักจูงและ สนับสนุนให้นักศึกษาปฏิบัติตาม เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงการคัดค้านหรือให้ข้อเสนอแนะ ใช้วิธีประชาธิปไตยให้ห้องเรียน องค์ประกอบที่สอง คือ "วินัยแบบปฏิบัติการ" ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมการสอน เกี่ยวกับใช้อำนาจสั่งการให้นักศึกษาปฏิบัติตาม ชี้แจงให้นักศึกษาทราบถึง สิทธิหน้าที่ของผู้สอนและผู้เรียน อบรมให้นักศึกษาเคร่งครัดระเบียบ ตัดสิทธิและลงโทษเมื่อ นักศึกษาทำผิดระเบียบ

6.8 พฤติกรรมด้านการมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้เรียนมีสอง องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่หนึ่ง คือ "ปฏิบัติการปฏิสัมพันธ์" ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมการสอน เกี่ยวกับ ส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในทุกโอกาส ทำความรู้จักเป็นกันเองกับนักศึกษา ให้ การอบรมและตักเตือนนักศึกษาในเรื่องทั่วไป ปฏิบัติต่อนักศึกษาอย่างไม่ลำเอียง องค์ประกอบ ที่สอง คือ "การใช้จิตวิทยา" ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมการสอนเกี่ยวกับ มีความรู้สึกไวต่อปฏิกิริยา ของนักศึกษาแต่ละคน พยายามชักนำนักศึกษาเข้าร่วมในการอภิปราย เห็นใจและเข้าใจปัญหา ของนักศึกษา

สรุป ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยภาพรวมพฤติกรรมการสอนมีเพียงองค์ ประกอบเดียว คือ คุณลักษณะการสอน พบผลพลอยได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของ พฤติกรรมการสอนใน 8 ด้าน ได้องค์ประกอบเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ดังนี้ คุณสมบัติของความเป็นครู ความตั้งใจของผู้สอน การใช้ภาษา เทคนิคการสอน ความพร้อม ก่อนการสอน การเน้นความสำคัญของเนื้อหา กระบวนการเสนอเนื้อหา การทบทวนเนื้อหา การให้แรงจูงใจและการเสริมแรง การทำให้การเรียนการสอนมีความหมายกับผู้เรียน ปฏิบัติ การระหว่างการสอนประเมินผล จริยธรรมในการประเมินผล การประเมินผลตามหลักพัฒนาการ วินัยแบบเชิงรุก วินัยแบบปฏิบัติการ ปฏิบัติการปฏิสัมพันธ์ และการใช้จิตวิทยา ซึ่งคล้ายคลึง กับการวิจัยของ อนันต์ ศรีโสภ (2526) พบว่า มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบคือ เทคนิค การสอน การประเมินผล การวางแผนการสอน ทรรศนะต่อนิสิต ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ กับนิสิต บุคลิกของอาจารย์ และตำราเขียน ซึ่งมีความใกล้เคียงกับ กรีนวูด (Green Wood: 1974) ได้ทำการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของอาจารย์พบว่า มี 8 องค์ประกอบคือ สามารถทำให้ การเรียนเข้าใจง่าย มีวิธีการสอนที่ทันสมัย มีความลุ่มลึกรับผิดชอบหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดีกับนิสิต ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความยุติธรรมในการประเมินผลการเรียน มีความรู้ กว้างขวางและทันต่อเหตุการณ์ มีความเข้าใจและเห็นใจนิสิต การที่มีองค์ประกอบแตกต่างกัน บ้างอาจจะเนื่องมาจาก สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ตลอดจนระบบการเรียนที่แตกต่างกัน

7. อาจารย์คณะทันตแพทยศาสตร์ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอน ดังนี้

7.1 ด้านบุคลิกลักษณะของผู้สอน ความกระตือรือร้นของอาจารย์ในการใช้ เทคโนโลยีในการสอนมีน้อย ข้อเสนอแนะในการแก้ไข จัดให้ความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีและ สอบถามนักศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงการสอนของอาจารย์

7.2 ด้านการเตรียมการสอน ควรมีความพร้อมและบรรยากาศในการสอนเพิ่มขึ้น ข้อเสนอแนะในการแก้ไข พัฒนาเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น พัฒนาความรู้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ใช้เทคโนโลยีการศึกษาให้มากขึ้น

7.3 ด้านการเสนอเนื้อหาวิชา เนื้อหามากสอนไม่ทัน ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ให้นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

7.4 ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรง นักศึกษาไม่ตั้งใจติดตามการสอนเท่าที่ควร ข้อเสนอแนะในการแก้ไข ให้ความรู้สาขาทันตแพทย์แก่นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือผู้สนใจ สมัครเข้าเรียนคณะทันตแพทยศาสตร์ด้วยความตั้งใจจริง

7.5 ด้านการประเมินผลการเรียน นักศึกษาตอบข้อสอบไม่ตรงคำถาม ไม่แน่ใจ ว่านักศึกษาจะได้รับความรู้มากน้อยเพียงใด นักศึกษาไม่ได้ทบทวนบทเรียนในเวลาอันควร ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา การออกข้อสอบตั้งคำถามให้ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ มีแบบ ประเมินก่อนและหลังการสอน สอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเรื่องการประเมินผลนำมา ปรับปรุงการประเมินผลของอาจารย์

7.6 ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน บรรยากาศในห้องเรียนมีอาจารย์เป็นผู้ บรรยายเป็นส่วนใหญ่ นักศึกษาไม่มีความมั่นใจในการตั้งคำถาม ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา แยกกลุ่มทำงานโดยมีอาจารย์ชี้แนะแนวทาง ปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้การสอนน่าติดตาม ยอมรับผลงานของนักศึกษาส่งเสริมให้มีการแสดงผลงานต่อสาธารณชน

ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เรื่องปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ แสดงให้เห็น ว่ามีอาจารย์บางท่าน มิได้ใช้เทคโนโลยีการศึกษาในการเตรียมความพร้อมในการสอน ขาดการ คำนึ่งถึงการสร้างบรรยากาศในการเรียน ตลอดจนการให้แรงจูงใจและการเสริมแรง มาใช้ให้เกิด ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน การประเมินผลการเรียนต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ การแก้ปัญหาเรื่อง การสอนที่มีเนื้อหาวิชามาก ขาดความร่วมมือในการแก้ปัญหา ปรับปรุงเนื้อหาการสอนที่ซ้ำซ้อน ของแต่ละสาขาวิชาการที่เกิดปัญหาดังกล่าวอาจเนื่องมาจากอาจารย์คณะทันตแพทยศาสตร์ ส่วนใหญ่ มิได้เรียนวิชาการศึกษา จึงทำให้ต้องใช้เวลาในการเพิ่มพูนความรู้ส่วนนี้ จากการ อบรม สัมมนา ตลอดจนประสบการณ์จะช่วยให้ปัญหาดังกล่าวลดลงได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ตามที่ผู้วิจัยค้นพบว่า ระดับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์อยู่ในระดับปฏิบัติเกือบเป็นประจำ 7 ด้าน และปฏิบัติระดับปานกลางเพียงด้านเดียว เพื่อยกระดับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ผู้บริหารคณะทันตแพทยศาสตร์ ควรพิจารณาจัดให้มีการอบรม ให้ความรู้เรื่องการยกระดับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

1.2 ตามที่ผู้วิจัยพบว่า อาจารย์ชายมีพฤติกรรมการสอนด้านการเสนอเนื้อหาวิชา ค่าเฉลี่ยสูงกว่าอาจารย์หญิง เพื่อพัฒนาอาจารย์หญิงให้มีพัฒนาการด้านพฤติกรรมการสอน ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนา เรื่องเทคนิคการสอน

1.3 ตามที่ผู้วิจัยค้นพบว่า อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และสังกัดภาควิชาที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกันนั้น ผู้บริหารควรให้โอกาสส่งเสริมพัฒนาอาจารย์อย่างเท่าเทียมกัน

1.4 ตามที่ผู้วิจัยค้นพบผลพลอยได้องค์ประกอบพฤติกรรมการสอนในแต่ละด้าน ผู้บริหารควรจะนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ต่อไป

1.5 ตามที่ผู้วิจัยค้นพบปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการวิจัยผู้บริหารควรนำข้อเสนอแนะของอาจารย์ในการตอบแบบสอบถามปลายเปิด ได้ปรับปรุงการเรียนการสอน เช่น จัดให้มีการเรื่องเทคโนโลยีการศึกษา รับฟังนักศึกษานำมาปรับปรุงการเรียนการสอน และการให้นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาด้วยตนเอง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 น่าจะเก็บข้อมูลจากนักศึกษา ในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.2 ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการเก็บข้อมูลหลังจากอาจารย์เข้าสอน จะทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถชี้พฤติกรรมการสอนที่ชัดเจนไป เช่น ปลายภาคเรียน ควรมีการเก็บข้อมูลทุกภาคเรียน เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบ

2.3 ควรมีการวิจัยเช่นนี้กับทุกคณะ และนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบ เพื่อทราบความแตกต่างพฤติกรรมการสอนของอาจารย์แต่ละคณะ

- 2.4 ควรจะศึกษาพฤติกรรมด้านอื่นที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านการสอน เช่น ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ วิธีการสอนที่ทันสมัย การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นต้น
- 2.5 ควรใช้การวิจัยประเภทอื่นบ้าง เช่น การสัมภาษณ์ การทดลอง เป็นต้น
- 2.6 ด้านเครื่องมือ ควรใช้วิธีการอื่น ๆ บ้าง เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน เป็นต้น